

สภาพปัญหาการสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการในระดับประถมศึกษา

กันต์ฤทัย คลังพหล^{1*} วีสส์พร จิโรจพันธ์² ณัฐวัตร สุตจินดา³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการ ในระดับประถมศึกษาประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ปราจีนบุรี และสระแก้ว จำนวน 3,082 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวนเท่ากับ 342 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือวิจัยที่ใช้เป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่สอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการ ระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ส่วนข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า ครูมีการบูรณาการสอนค่านิยมหลัก 12 ประการ ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และหน้าที่พลเมือง ความเป็นไทยในระบอบประชาธิปไตย สุขศึกษา พลศึกษา เศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการจัดกิจกรรมร่วมกับการเรียนการสอนในห้องเรียน แต่ปัญหาที่พบ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่มีรูปแบบการสอนที่ชัดเจน ครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับการประยุกต์กฎเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการ การวัดและการประเมินค่านิยมบางประการยากต่อการวัดและประเมินผลและยังไม่หลากหลาย ส่วนใหญ่ใช้แต่แบบสังเกต

คำสำคัญ : กฎเกณฑ์การให้คะแนน ค่านิยมหลัก 12 ประการ

¹ กลุ่มวิชาทดสอบและวิจัย สาขาวิชาคณิตศาสตร์หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

^{2,3} สาขาวิชาคณิตศาสตร์หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี e-mail: yingyim8@gmail.com, ns_nattawat@hotmail.com

*ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: tamball@gmail.com

DEVELOPMENT OF A HANDBOOK FOR CREATING SCORING RUBRICS FOR TWELVE CORE VALUE ASSESSMENT PRIMARY EDUCATION

Kanreutai Klangphahol^{1*} Wassaporn Jirojphan² Nattawat Sudjinda³

Abstract

The objective of this research was to examine problems of creating scoring rubrics for twelve core value assessment in primary school level. A sample of 342 teachers were selected from 3,082 primary school teachers working under the Office of Basic Education Commission of Thailand, primary level from Pathumthaini, Pracheenburi and Sra Kaew provinces, using stratified sampling method. The instruments used were open-ended questionnaires asking about states and problems of evaluating twelve core value in primary school level. The Content Analysis was used for data analysis. For general information, the descriptive statistics were used to analyze frequency and percentage.

The finding indicated that teachers integrated the teaching of twelve core values within social studies, religion, civics, Thai democracy studies, health and physical education and sufficiency economy subject. The results of the study showed as follows: (1) there was no exact pattern of teaching (2) teachers lacked of understandings in assessing the twelve core values (3) Some core values were difficult to assess, and (4) the assessment was not varied, mostly used observation form.

Keywords : Scoring Rubrics For Twelve Core Value

---

¹Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage
e-mail: tamball@gmail.com

^{2,3}Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage

* Corresponding author, e-mail: yingyim8@gmail.com e-mail: ns_nattawat@hotmail.com

บทนำ

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี จะได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ในวันที่ 12 กันยายน 2557 นโยบายรัฐบาล 11 ด้าน ทั้งนี้ นโยบายด้านการศึกษาได้กำหนดไว้ใน ข้อที่ 4. คือ การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม โดยมีการให้ความสำคัญกับ การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบ และการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้ พัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เน้นครูผู้สอนให้มีวุฒิตรงตามวิชาที่สอน นำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครูหรือเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การเรียนทางไกล การเรียนโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น รวมทั้งปรับระบบการประเมินสมรรถนะที่สะท้อนประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ และได้ประกาศค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ อันได้แก่

1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน
7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่
9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี

พระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี

11. มีความเข้มแข็งทั้งทางร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจใฝ่ต่ำหรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา

12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

เป็นเป้าหมายการพัฒนาคนหรือเยาวชนอันเป็นกำลังสำคัญของชาติ แต่ในอดีตและปัจจุบัน ด้านการนำการวัดประเมินผลมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนยังคงมีปัญหาและอุปสรรคของครู จิตรียา ไชยศรีพรหม (2553) ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า “จากการวิจัยที่มีการติดตามการใช้หลักสูตร การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรต่างๆ พบว่า การวัดผลประเมินผล เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาผลการเรียนของผู้เรียน แต่ในกระบวนการการวัดผลประเมินผล ยังไม่สามารถทำได้ตามเป้าหมาย” จากข้างต้นสรุปได้ว่า ครูขาดทักษะและมีปัญหาด้านทัศนคติในการวัดและประเมินผลผู้เรียนและโดยแท้จริงแล้วความสามารถด้านการวัดและประเมินผลของครูมีความสำคัญและความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในทุกทักษะไม่ว่าจะเป็นพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2557) ได้ทำการวิจัยและพัฒนาในระดับประเทศ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพื้นฐาน ประเด็นที่สำคัญทางการศึกษา คือ การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา ผลการประเมินผลของสถานศึกษาพื้นฐาน พบว่า มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ด้วยวิธีการหลากหลาย (ค่าเฉลี่ย = 4.37, S.D.=0.68) เน้นผู้เรียนเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่ต้องจัดประสบการณ์หลากหลายให้สอดคล้องกับช่วงวัยและพัฒนาการของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย = 4.35, S.D.=0.75) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลเป็นส่วนสำคัญของการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ การวัดและประเมินผลจึงต้องให้มีลักษณะเป็นการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และประเมินผลตามสภาพจริง การประเมินผลกับการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างผสมผสานกัน การประเมินจากการปฏิบัติจริงจึงมีความสำคัญมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบันที่กำหนดมาจากส่วนกลาง ยังคงมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นหลัก เน้นผลจากการสอบแข่งขันโดยอาศัยความจำมากกว่าความรู้ความเข้าใจ ฉะนั้น ผลที่ได้จากการประเมินจึงไม่สามารถตอบสนองต่อมาตรฐานการศึกษาทั้ง 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน มาตรฐานการศึกษา ด้านกระบวนการ และมาตรฐานการศึกษา ด้านปัจจัยในด้านผู้เรียน ดังนั้น การประเมินผลการเรียน ควรคำนึงถึง ผู้ได้รับประโยชน์จากการวัดผลการศึกษา ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างแท้จริง เกิดการเรียนรู้มีทักษะชีวิต มีความสามารถในการวิเคราะห์สังเคราะห์ ประเมินค่า เข้าใจปัญหาและในฐานะครูที่เป็นผู้จัดวิธีการเรียนการสอน ต้องนำผลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์หาจุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาปรับปรุงเพื่อนำไปใช้วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สมควรนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยด้านการประเมินผลในชั้นเรียนควรเป็นการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนลดการแข่งขัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) และควรมีการประเมินผู้เรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หรือ ค่านิยมหลัก 12 ประการ แต่ทั้งนี้ ครูส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการวัดและประเมินผลในด้านจิตพิสัย หรือ ทักษะพิสัย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการประเมินผลจากสภาพจริงต้องอาศัยกฎเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring rubrics) เป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียน ผู้สอนสามารถประเมินผลงานนักเรียนได้อย่างแม่นยำ ไม่ลำเอียงและสะท้อนให้เห็นการให้คะแนนโปร่งใส ชัดเจน และยังให้ข้อมูลสะท้อนกลับแก่ผู้เรียนในการพัฒนาหรือปรับปรุง จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ ให้เป้าหมายการแสดงออกของผู้เรียนมีความชัดเจนขึ้น นำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์หรือสมรรถภาพที่สำคัญของมาตรฐานการศึกษาได้ (กรมวิชาการ, 2539; เสาวนีย์ เกียรติ, 2540; บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์, 2544; สมศักดิ์ ภูวิภาดาบรรณ, 2544; อัญญารัตน์ เจริญพุดผิมา, 2546 และ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาสภาพปัญหาการสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการในระดับประถมศึกษา เพื่อสำรวจถึงสภาพและปัญหาในการวัดประเมินผลค่านิยมหลัก 12 ประการในระดับประถมศึกษา และการนำกฎเกณฑ์การให้คะแนนไปใช้ในการประเมินผลค่านิยมหลัก 12 ประการในระดับประถมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการในระดับประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อสำรวจสภาพและปัญหาการประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการ ระดับประถมศึกษา และการสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนในการประเมิน ค่านิยมหลัก 12 ประการระดับประถมศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ปราจีนบุรี และสระแก้ว จำนวน 3,082 คน

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย คือ ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดปทุมธานี ปราจีนบุรี และสระแก้ว ระดับประถมศึกษา โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของเครจซ์และมอร์แกน เมื่อทราบขนาดของประชากร และกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 342 คน โดยแยกเป็น 3 จังหวัด คือ จังหวัดปทุมธานี ปราจีนบุรี และสระแก้ว ตามสัดส่วนของประชากร แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	ประชากร	ตัวอย่าง
ปทุมธานี	779	86
ปราจีนบุรี	985	109
สระแก้ว	1318	147
รวม	3,082	342

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่สอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการ ระดับประถมศึกษา และการสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนในการประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการระดับประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ส่วนที่ 2 สภาพและปัญหาการประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการ ระดับประถมศึกษา มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 3 สภาพและปัญหาการสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนในการประเมิน ค่านิยมหลัก 12 ประการระดับประถมศึกษา มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์สำหรับโรงเรียนจังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในโรงเรียนจังหวัดปทุมธานี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลหลักในตอนนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ส่วนข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จะนำเสนอเป็น 2 ตอน คือ 1. สภาพและปัญหาการประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการ ระดับประถมศึกษา 2. สภาพปัญหาการสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการในระดับประถมศึกษา รายละเอียดมีดังนี้

1. สภาพและปัญหาการประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการ ระดับประถมศึกษา

- การสอนค่านิยม 12 ประการในปัจจุบันมีการสอนที่เปิดสอนภาคบังคับของทุกโรงเรียน
- รูปแบบการสอนค่านิยม 12 ประการในปัจจุบันเน้นการทำกิจกรรม ครูผู้สอนจะพยายามทำความเข้าใจถึงความหมายของค่านิยม 12 ประการแต่ละข้อ เพื่อมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของนักเรียน ตัวอย่างเช่น จัดกิจกรรมการเรียนการสอนปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนรักชาติ ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเอง เป็นพลเมืองดีท่ามกลางการร่วมงานเป็นกลุ่ม ตั้งใจเรียน เคารพกฎในห้องเรียนและกฎของโรงเรียน นักเรียนมีจิตอาสาพัฒนาโรงเรียน ชุมชน วัดโดยนักเรียนศึกษาและทำตามคำสอนของศาสนา รักษาวัฒนธรรมไทยโดยนักเรียนมีจิตใจและร่างกายเข้มแข็ง จัดทำเอกสารและป้ายนิเทศค่านิยม 12 ประการ ติดไว้ตามป้ายนิเทศของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้อ่านและท่องจำ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนกระทำ เช่น การตัดบาตรตอนเช้าทุกวันอังคาร โดยใช้ชื่อว่า เต็มบุญ กิจกรรมเปิดลานวิชาการ กิจกรรมเลือกตั้งประธานนักเรียน กิจกรรมวันแม่ กิจกรรมวันพ่อกิจกรรมสอภังธรรม กิจกรรมวันลอยกระทงโดยใช้วัสดุธรรมชาติ ฯลฯ โดยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม บันทึกภาพขณะทำกิจกรรมแล้วนำไปติดในสมุดกิจกรรมไว้ให้ตรงกับกิจกรรมที่โรงเรียนกำหนด การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนจำและฝึกปฏิบัติ แสดงบทบาทสมมติซึ่งเหตุการณ์จริง เป็นการสอนค่านิยม 12 ประการ ให้นักเรียนเกิดความตระหนักในการปฏิบัติ

- การจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาหน้าที่พลเมือง ความเป็นไทยในระบอบประชาธิปไตย สุขศึกษา พลศึกษา เศรษฐกิจพอเพียง ครูได้มีการสอดแทรกความรู้ และการปฏิบัติตนให้เหมาะสมโดยใช้ค่านิยม 12 ประการ เป็นแนวทางในการทำกิจกรรมร่วมกัน

- มีการมอบหมายกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ดำเนินการจัดกิจกรรมบันทึกการอ่านเกี่ยวกับ

ค่านิยม 12 ประการ

- นักเรียนไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาของค่านิยมได้อย่างชัดเจน ครูต้องหาสถานการณ์จำลองเพื่อสอนให้นักเรียนได้ฝึกคิดเกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการ

- การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการเพื่อให้นักเรียนสามารถท่องจำได้โดยไม่มีวิธีการที่เป็นรูปแบบชัดเจน แต่ในทางปฏิบัตินักเรียนยังไม่ปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ขาดการวางรูปแบบการสอนที่ชัดเจน

- การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการพบว่านักเรียนบางกลุ่มไม่เข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนบางกลุ่มยังไม่เห็นความสำคัญของการทำกิจกรรม แต่ทั้งนี้การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนทำให้นักเรียนเกิดความสุข

- ความสับสนในเนื้อหาที่เหมือนกันระหว่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ กับค่านิยม 12 ประการ

- ค่านิยม 12 ประการ เป็นเรื่องใหม่ที่ครูต้องพยายามศึกษาและทำความเข้าใจคำขยายความหมายของค่านิยม 12 ข้อ และสอนให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. สภาพปัญหาการสร้างความถูกต้องให้การให้คะแนนเพื่อประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการในระดับประถมศึกษา

- การวัดผลประเมินผลผู้เรียน ค่านิยม 12 ประการ ยังไม่หลากหลาย
- การวัดและการประเมินค่านิยมบางประการยากต่อการวัดและประเมินผล เช่น ไม่ขาดศีลธรรม ความซื่อสัตย์
- ค่านิยมบางข้อไม่สามารถวัดและประเมินได้โดยตรงจึงเป็นปัญหาต่อการประเมิน
- ผู้ประเมินอาจจะมีการวัดประเมินได้ยาก ส่วนมากจะเน้นการประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกประเมินเป็นตัวตัดสิน แต่ต้องสังเกตแบบซ้ำๆ
- ไม่มีเกณฑ์การวัดผลประเมินผล และรูปแบบการประเมินที่ชัดเจน
- การวัดผลและประเมินผลเชิงประจักษ์บางหัวข้อต้องใช้ความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย แต่การวัดผลยังขาดความคลาดเคลื่อนตามความจริง
- ในด้านการประเมินผลมีมอบหมายกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จัดกิจกรรมและประเมินผู้เรียนตามหัวข้อค่านิยม 12 ประการ
- ควรมีเกณฑ์การประเมินรายข้อที่ชัดเจน ที่มากกว่าการประเมินด้วยการสังเกตและความรู้สึก เพราะอาจมีการประเมินด้วยความลำเอียง
- บางโรงเรียนแก้ปัญหาโดยจัดให้ครูผู้สอนทำการอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีการบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระอื่น โดยให้ผู้เรียนบำเพ็ญประโยชน์ในแต่ละกลุ่มสาระ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาและค่านิยมหลัก 12 ประการ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาการประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการ ระดับประถมศึกษา

จากสภาพการสอนค่านิยม 12 ประการในปัจจุบันที่ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจมา พบว่า มีการจัดการสอนค่านิยม 12 ประการที่เป็นภาคบังคับของทุกโรงเรียน รูปแบบการสอนค่านิยม 12 ประการในปัจจุบันเน้นการทำกิจกรรม ครูผู้สอนจะพยายามทำความเข้าใจถึงความหมายของค่านิยม 12 ประการแต่ละข้อ เพื่อมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้มีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่างๆ ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการเรียนรู้อิงของ นันทพิทพันธ์ เชื้อแก้ว (2550) โดยผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน พบว่า กลุ่มทดลอง มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและปัญหาสิ่งแวดล้อมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลอง มีคะแนนปฏิบัติหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มที่ควบคุมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แสดงว่าการจัดการศึกษาของไทยที่เกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการ เริ่มมาถูกทาง แต่ทั้งนี้ นักเรียนไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาของค่านิยมได้อย่างชัดเจน ครูต้องหาสถานการณ์จำลอง เพื่อสอนให้นักเรียนได้ฝึกคิดเกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการ หรือ จัดสถานการณ์จริงเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นได้ เช่น สุนทรีย์ จุงวงศ์สุข (2547) ได้ศึกษาการใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นงานวิจัยที่นำกระบวนการสิ่งแวดล้อมมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเสริมลักษณะนิสัยการเป็นผู้มีจิตสาธารณะให้กับผู้เรียน ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาสามารถเสริมสร้างลักษณะนิสัยการเป็นผู้มีจิตสาธารณะของผู้เรียนได้ คือ มีความซำงสังเกต ไม่เห็นแก่ตัว และรักษาประโยชน์ส่วนรวม นักเรียนมีทักษะการมีส่วนร่วมในกระบวนการทาง

สิ่งแวดล้อมมีทักษะด้านนโยบาย ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสร้างความร่วมมือ ต่อรอง ประนีประนอม หรือ การดำเนินการร่วมกับชุมชน เพื่อให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างยั่งยืน ดังงานวิจัยของ โอภาส ยติกร (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างความมีวินัยของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านประโดก โคกไม่ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อพัฒนาการเสริมสร้างความมีวินัยของนักเรียน 3 ด้าน คือ ความสะอาด การเข้าแถว และการทำความเคารพ โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนา 3 ประการ คือ กิจกรรมรวมศิษย์พิชิต ส3 (ส-สะอาด) กิจกรรมประกวดระเบียบแถว และกิจกรรมการประกวดมารยาทไทย โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้น คือ ขั้นวางแผนขั้นปฏิบัติ ขั้นสังเกต และขั้นสะท้อนผล กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียน 110 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนขาดความสนใจในการรักษาความสะอาดร่างกาย เสื้อผ้า รวมทั้งบริเวณโรงเรียน การเดินแถวไม่เป็นระเบียบการทำความเคารพไม่ถูกต้อง เมื่อพัฒนาครบ 2 วนรอบ ส่งผลให้นักเรียนมีลักษณะตามต้องการได้เป็นอย่างดีนักเรียนมีระเบียบวินัยดียิ่งขึ้น และ รัชนี โภชนาธาร (2548) ได้ทำการศึกษากระบวนการบริหารจัดการกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน : กรณีศึกษาแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภูเก็ตผลการวิจัยพบว่า 80 กระบวนการบริหารจัดการ ที่ผู้บริหารนำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้านความมีสัมมาคารวะและความมี อหิยาตย์ไมตรี มี 4 กระบวนการด้วยกัน คือ 1) การทำงานอย่างต่อเนื่อง 2) การอบรมสั่งสอนของโรงเรียนควบคู่กับผู้ปกครอง 3) การร่วมกันให้การสนับสนุนของโรงเรียน บ้าน วัดและชุมชนและ 4) การกำกับติดตามและประเมิน และเงื่อนไขที่มีผลต่อการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านความมีสัมมาคารวะและความมีอหิยาตย์ไมตรี ซึ่งทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในการบริหารมี 5 เงื่อนไข ด้วยกัน คือ 1) เงื่อนไขจากนโยบาย มี 2 องค์ประกอบได้แก่ ความชัดเจนเป็นรูปธรรมและความต้องการของชุมชน 2) เงื่อนไขจากตัวบุคคล มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เงื่อนไขจากการการให้รางวัล มี 2 องค์ประกอบได้แก่ การให้รางวัลแก่เด็กนักเรียนให้ครูครบตามจำนวนที่กำหนด และการให้รางวัลหรือเกียรติบัตรกับนักเรียนที่ทำความดีและมีผู้ปกครองลงชื่อรับรองได้มากที่สุด 4) เงื่อนไขจากสิ่งแวดล้อม มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ โรงเรียน บ้าน วัดและชุมชน 5) เงื่อนไขจากค่านิยมดั้งเดิมของสังคมไทย มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การสวดสวดด้วยการไหว้และการแสดงความเคารพต่อผู้อาวุโส ส่วน ยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้านความมีสัมมาคารวะและความมีอหิยาตย์ไมตรี ที่ผู้บริหารนำมาใช้ในการบริหารงานจนประสบความสำเร็จมี 4 ยุทธศาสตร์ด้วยกัน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ การบูรณาการทุนทางสังคม ยุทธศาสตร์การต่อยอดพฤติกรรมด้วยกิจกรรมที่หลากหลายยุทธศาสตร์การเป็นโรงเรียนนำร่องและยุทธศาสตร์การคิดใหม่ทำใหม่

แต่ในสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการ ที่ยังเป็นปัญหาที่ควร จะตระหนักก็คือ กิจกรรมที่ครูผู้สอนเน้นแต่ให้นักเรียนท่องจำได้อย่างเดียว โดยไม่มีวิธีการที่เป็นรูปแบบชัดเจน ซึ่งในทางปฏิบัตินักเรียนยังไม่ปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ ทั้งนี้อาจจะด้วยเหตุผลหลายประการ ครูไม่มีรูปแบบการการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน สับสนในเนื้อหาที่เหมือนกันระหว่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ กับค่านิยม 12 ประการ เป็นต้น

2. สภาพปัญหาการสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการในระดับ ประถมศึกษา รายละเอียดมีดังนี้

จากสภาพปัญหาการวัดประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการในระดับประถมศึกษา พบว่า การ วัดผลประเมินผลผู้เรียน ค่านิยม 12 ประการ ยังไม่หลากหลาย ค่านิยมบางประการยากต่อการวัดและ ประเมินผล เช่น ไม่ขาดศีลธรรม ความซื่อสัตย์ ส่วนมากจะเน้นการประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูก

ประเมินเป็นตัวตัดสิน แต่ต้องสังเกตแบบซ้ำๆ ไม่มีเกณฑ์การวัดผลประเมินผล และรูปแบบการประเมินที่ชัดเจน ส่วนใหญ่ไม่มีการใช้การสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการ จึงทำให้ผลการประเมิน ค่านิยมหลัก 12 ประการ ไม่มีมาตรฐาน เนื่องการในการประเมินค่านิยม 12 ประการ ควรประเมินจากกิจกรรมตั้งนี้กล่าวไว้ในผลการวิจัยข้างต้น ดังนั้น การสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการในระดับประถมศึกษาจะเป็นรูปแบบการประเมินที่มีมาตรฐานมีความเป็นปรนัยมากที่สุด เช่นจากงานวิจัยของ Pindiprolu, Lignugaris/Kraft, Rule, Peterson and Slocum (2005) พัฒนารูบรีคแบบทั่วไป (Generic Scoring Rubric) สำหรับการประเมินการปฏิบัติงานของผู้เรียนในกรณีประเมินลักษณะนิสัยการทำงาน รูบรีคประเภทนี้สร้างขึ้นมาเพื่อพัฒนารูบรีคแบบเจาะจง (Specific Scoring Rubric) ซึ่งรูบรีคแบบทั่วไปประกอบด้วย ค่าความเที่ยงของคะแนนคำตอบของผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ และประโยชน์ในการประเมินคำตอบของผู้เรียนสำหรับคำอธิบายข้อผิดพลาด นอกจากนี้ยังศึกษาความสำคัญของรูบรีคในการประเมินระดับวิทยฐานะของผู้สอน และข้อจำกัดของรูบรีค และ นันทนัช อ่อนพวน (2553) ได้พัฒนาคู่มือการสร้างรูบรีคเพื่อใช้คะแนนสำหรับการประเมินการปฏิบัติงานของผู้เรียน เพื่อความเป็นปรนัยของเครื่องมือ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูส่วนใหญ่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการ ครูผู้สอนเน้นแต่ให้นักเรียนท่องจำอย่างเดียว โดยไม่มีวิธีการที่เป็นรูปแบบชัดเจน ซึ่งในทางปฏิบัตินักเรียนยังไม่ปฏิบัติและตระหนักในค่านิยม 12 ประการ อย่างแท้จริง ควรส่งเสริมให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการให้หลากหลาย

2. ครูมีการวัดผลประเมินผลผู้เรียน ค่านิยม 12 ประการ ยังไม่หลากหลาย ค่านิยมบางประการยากต่อการวัดและประเมินผล ส่วนมากจะเน้นการประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรม ไม่มีเกณฑ์การวัดผลประเมินผล และรูปแบบการประเมินที่ชัดเจน ครูควรใช้การสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการในระดับประถมศึกษา จะทำให้มีรูปแบบการประเมินที่มีมาตรฐานและมีความเป็นปรนัยมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาความต้องการจำเป็นของการนำกฎเกณฑ์การให้คะแนนมาประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการ
2. พัฒนาคู่มือเพื่อสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนในการประเมิน ค่านิยมหลัก 12 ประการระดับประถมศึกษาที่ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถสร้างและใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนในการประเมินได้อย่างถูกต้อง มีความเป็นปรนัย ง่ายต่อการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).
- กฤติยา วงศ์ก้อม. (2547). รูปแบบการพัฒนาครูด้านการประเมินการเรียนรู้ตามแนวคิดการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จิตริยา ไชยศรีพรหม. (2553).แนวทางการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ ในระดับสถานศึกษาภาคบังคับ. ในโอกาสครบรอบ 38 ปี สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2556. จาก http://www.khaosod.co.th/view_news.php?newsid=TURObFplVxdOVEK1
- ชนันท์ เกียรติสิริสาสน์. (2549). การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ช่วงชั้นที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษาคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณิชิรา ชาตีกุล. (2552). การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนสังคมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจวรรณ จรุงกลิ่น. (2547). การศึกษาความคิดเห็นและการปฏิบัติจริงในการประเมินผลการเรียนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต.ภาควิชาศิลปะดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษาคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรศรี พัวพิมลศิริ. (2550). การศึกษาความรู้และปัญหาการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ของครูระดับประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนเขตพื้นที่การศึกษากทม.กรุงเทพมหานครเขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาวัดและประเมินผลการศึกษามหาวิทยาลัวยรามคำแหง.
- พรทิพย์ ไชยโสและคณะ. (2556). การพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการประเมินการเรียนรู้ของนิสิตครู.วารสารวิจัยการศึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ปีที่ 1 ฉบับที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- พัชรี จันทร์เพ็งและสำรวน ชินจันทิก (2553).การพัฒนาารูปแบบการพัฒนาครุคณิตศาสตร์ด้านการวัดผลการเรียนรู้ในชั้นเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.วารสารการวิจัยสังคมศาสตร์ ประมวลบทความวิจัยคัดสรรและบทความวิจัยที่นำเสนอในงานประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2554 ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรีวรรณ สมเชื้อ. (2549). การวิเคราะห์กระบวนการประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์: การวิจัยพหุกรณีศึกษาของครูต้นแบบและการวิจัยเชิงปริมาณ.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พินดา วราสุนันท์. (2557,มกราคม – มิถุนายน).การประเมินความต้องการจำเป็นด้านความสามารถทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 14, ฉบับที่ 1, มกราคม - มิถุนายน 2014, หน้า 27-37.
- ไพศาล คงภิมย์ชื่น. (2547). การศึกษาสภาพการประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของครูโรงเรียนเซนต์หลุยส์ฉะเชิงเทรา.สารนิพนธ์ศึกษา
- ศรัญญา รณศิริ. (2550). การวิเคราะห์สภาพการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุรศักดิ์ ปาเฮ.(2553).รายงานการประชุมการพัฒนาวิชาชีพครูสู่ยุคปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง.
เรื่อง การพัฒนาครูทั้งระบบตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)
ของครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่เขต 2.
วันที่ 28 – 29 ธันวาคม 2553.แพร่ฯ: สำนักงาน.ถ่ายเอกสาร.
- _____.(2555). การศึกษาไทยกับประชาคมอาเซียน: ศักยภาพและความพร้อมเชิงระบบ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้
จาก : <http://www.flipbooksoft.com/upload/books/02-2012/>
- สุวิมล ว่องวานิช.(2550).การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน = Classroom action research. (พิมพ์ครั้งที่ 15).
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2550). กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา เล่ม 2. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ สกสค.ลาดพร้าว.
- _____. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561).กรุงเทพฯ :พริกหวานกราฟิก.
- American Federal of Teachers, National Council on Measurement in Education and National
Education Association.(1990). Standards for Teacher Competence in Educational
Assessment of Students.Washington, DC: Author.
- Zottmann, J., Goeze, A., Fischer, F. & Schrader, J. (2010, August / September). Facilitating the
Analytical Competency of Pre-Service Teachers with Digital Video Cases: Effects of
Hyperlinks to Conceptual Knowledge and Multiple Perspectives. Paper presented at
the *EARLI SIG 6&7 Conference 2010. Ulm, Germany.*